

Marc Vermeersch

Lezing (4):

Het ontstaan van de liefde

groepshuwelijk en het ontstaan van het koppel, liefde, man-vrouw, opvoeding, puberteit, initiatie en veel meer

Mensenkinderen krijgen in vergelijking met kinderen van chimps en bonobo's een lange opvoeding. Er is meer: mensenkinderen hebben tijdens hun kindertijd een trager groeiproces waardoor ze later volwassen zijn. De langere leertijd van kinderen is waarschijnlijk noodzakelijk omdat de mensenmaatschappij complexer is dan die van chimps en omdat mensen langer zouden kunnen blijven leren.

We hebben redenen om te veronderstellen dat de voorlopers van de mens in een situatie leefden waarbij alle volwassen mannen seks konden hebben met alle volwassen vrouwen.

Antropologische waarnemingen wijzen in de richting van een volgende fase waarin het groepshuwelijk bestond. Een groep mannen was collectief gehuwd met een groep vrouwen. Ze mochten onderling seks hebben. Er waren meerdere gelijkaardige groepen maar leden van verschillende groepen mochten onderling vaak geen seks hebben, het stond gelijk aan incest en het kon gestraft worden met de dood.

Zoogdieren en vogels vermijden spontaan incest. Dat is bij de mens niet anders. Mensen ontwikkelden strenge maar efficiënte regels voor wie met wie mocht huwen. Die regels waren aangepast aan de manier van leven van jagers en verzamelaars.

In het groepshuwelijk is waarschijnlijk reeds zeer lang geleden (minstens honderd duizend jaar, misschien veel langer) verandering beginnen komen: het koppel ontstond in het kader van het groepshuwelijk. Waarschijnlijk was de situatie waar een man en een vrouw voor kinderen zorgden de voordeligste voor de kinderen. Dit moet hebben samen gehangen met het ontstaan van het vaderschap dat – door het voortbestaan van het groepshuwelijk – in wezen een sociaal vaderschap was. Liefde tussen man en vrouw moet ook hier ontstaan zijn omdat deze liefde de samenwerking tussen man en vrouw gemakkelijker maakte. Liefde was dus nuttig in evolutionair opzicht.

De basis van het koppel is de arbeidsverdeling tussen man en vrouw. Mannen zorgden voor vlees, stenen werktuigen en bescherming. Vrouwen verzamelden en zorgden voor de kinderen. Mannen zorgden in beperkte mate voor kleine kinderen maar de zorg voor de lastigste categorie, puberende jongens, was hun exclusieve zorg. De initiatie van jongens was in de meeste maatschappijen van jagers en verzamelaars

Hoe was de positie van de vrouw? Hadden vrouwen iets of niets te zeggen? De verschillende mensenmaatschappijen geven een onderscheiden situatie weer. Heeft het matriarchaat ooit bestaan? Hebben vrouwen m.a.w. ooit de macht gehad in de maatschappij?

Wat is de oudste vorm van verwantschap? Wie was vader, moeder, broer, zuster? Wie oom wie tante?

Thema's

- De lange leertijd van mensenkinderen, puberteit en de initiatie
- Evolutie van groepshuwelijk tot gezin. Is liefde ook iets dat ontstaan is? Had het nut?
- Ontstaan van het vaderschap en het koppel
- Vermijding van incest en exogamie
- Verwantschap: wie is verwant met wie en wat vertelt het ons? Afstamming in moederlijn
- De positie van de vrouw en matriarchaat.